

Puoluehallituksen esitys puoluekokoukselle (26.5.2016)

Tulevaisuus on uteliaiden, maailma muutosmyönteisten

Kokoomuslaisen sivistyspolitiikan arvot ja periaatteet

Nykyajan pyrkimysten päämäärä on mahdollisimman laajojen kansankerrosten henkinen ja taloudellinen kohottaminen ja saattaminen osallisiksi hyvinvointiin ja nykyaikaiseen sivistyselämään, sanoi J.K. Paasikivi sanoi vuonna 1929 kokoomuksen puoluekokoukselle pitämässään puheenvuorossa.

Sama päämäärä on edelleen keskeinen osa kokoomuslaista sivistysajattelua. Sivistysaatteemme on peruja jo J.V. Snellmanin ajoilta. Hän katsoi aina, että Suomi voi saavuttaa kansakunnan roolin ainoastaan koulutuksella, ei voimalla. Saman ajatuksen varaan on hyvä rakentaa satavuotiaan kokoomuksen sivistyspolitiikkaa. Myös me nykypäivän kokoomuslaiset haluamme, että huomisen Suomi on avoin, suvaitsevainen ja eteenpäin katsova maa, jossa menestys rakennetaan korkean osaamisen perustalle.

Sivistyksellä on monta ulottuvuutta: tiedollinen, taidollinen sekä sydämen sivistys. Kasvatus ja koulutus antavat sivistykselle pohjan: ymmärryksen historiastamme, valmiuksia jäsentää ilmiöitä ja asettaa niitä oikeisiin mittasuhteisiin. Sivistys on myös taitoa käyttää tietoa: taitoa ajatella, taitoa soveltaa ja taitoa luoda uutta. Sydämen sivistystä tarvitaan, jotta kykenemme asettumaan toisen ihmisen asemaan, toimimaan moraalisesti ja arvostamaan erilaisuutta.

Yhdessä nämä ulottuvuudet kasvattavat paitsi kykyä ajatella ja toimia yhdessä muiden ihmisten kanssa, myös tervettä itseluottamusta ja uskoa siihen, että isotkin ongelmat ovat ratkaistavissa. Tämä on myös kokoomuslaisen sivistyspolitiikan tavoite. Maailma muuttuu - halusimme tai emme. Meidän tehtävämme on kasvattaa lapsista ja nuorista ihmisiä, jotka etsivät aina muutosta kohti parempaa ja uskovat tulevaisuuteen.

Mahdollisuuksien tasa-arvo

Kokoomuslaisen sivistyspolitiikan ytimessä on mahdollisuuksien tasa-arvo. Jokaisella tulee olla perhetaustastaan tai asuinpaikastaan riippumatta mahdollisuus oppia, kouluttautua, rakentaa oma polkunsa, löytää vahvuutensa ja vaikuttaa oman elämänsä suuntaan. Kenenkään tausta ei saa yksinään määrätä, mitä hänestä voi tulla. Päätöksentekijöinä ja yhteiskunnan jäseninä kannamme yhdessä vastuun siitä, että Suomessa jokaisella on jatkossa tasa-arvoiset mahdollisuudet sivistyä ja kehittää itseään, edetä elämässä koulutuksen avulla ja tavoitella omaa onnellisuuttaan.

- Koska laadukas varhaiskasvatus on tehokas keino parantaa oppimista, vahvistamme varhaiskasvatuksen laatua ja pedagogiikkaa. Edistämme varhaiskasvatukseen

osallistumista ja lisäämme akateemisesti koulutettujen opettajien määrää. Pitkän aikavälin tavoitteena on maksuton osapäiväinen varhaiskasvatus, johon osallistuu koko ikäluokka.

- Säilytämme tutkintoon johtavan perus-, toisen asteen ja korkeakoulutuksen jatkossakin maksuttomana.
- Alueiden eriytyminen vaarantaa mahdollisuuksien tasa-arvon. Siksi puutemme siihen määrätietoisesti ja edellytämme, että jatkossakin eri taustoista tulevat lapset kohtaavat turvallisesti peruskouluissa. Pidämme huolta, että kaikkialla on mahdollisuus nykyaikaiseen oppimisympäristöön.
- Huolehdimme kattavasta kirjastoverkosta. Uudistamme kirjastoja vastaamaan uuden ajan haasteisiin monipuolisina media- ja kulttuurikeskuksina sekä kohtaamispaikkoina.
- Varmistamme, että jokaisella lapsella on mahdollisuus harrastaa. Tuomme koulujen yhteyteen kulttuuria ja liikuntamahdollisuuksia. Edistämme koulutilojen monipuolista käyttöä antamalla niitä aiempaa aktiivisemmin erilaisten yhteisöjen, järjestöjen ja urheiluseurojen käyttöön ja lisäämme yhteistyötä näiden kanssa.
- Oppijoiden erilaiset tarpeet on tunnistettava ja huomioitava. Kouluissa on tarjottava erityistä tukea niille, jotka sitä tarvitsevat - ja toisaalta haasteita nopeammin eteneville. Pidämme huolta siitä, että tytöillä ja pojilla on koulutuksessa yhdenvertaiset mahdollisuudet.
- Takaamme jokaiselle peruskoulun päättäneelle opiskelupaikan toiselta asteelta. Rakennamme koulutusjärjestelmäämme avoimien polkujen periaatteella umpiperiä välttäen.

Vapaus ja vastuu

Ihmisellä on oltava vapaus kehittää itseään omien vahvuksiensa ja kiinnostustensa mukaisesti; vapaus valita oma tapansa kasvaa aktiiviseksi, vastuuntuntoiseksi yksilöksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Myös sivistystä kehittäville ja tukevilla organisaatioilla, kuten oppilaitoksilla, järjestöillä ja yrityksillä, on oltava riittävä vapaus kehittää toimintaansa, kokeilla uutta ja erikoistua. Jokaisella meistä on vastuu itsemme jatkuvasta kehittämisestä ja sivistämisestä.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän suuri vahvuus on korkeasti koulutetut opettajat, joita yhteiskunta arvostaa. Opettajilla on Suomessa laaja pedagoginen vapaus ja mahdollisuus toimia kehittäjinä omassa työssään. Vaalimme tätä vahvuutta ja vahvistamme opettajan ammatin vetovoimaa ja arvostusta. Jokaisella opettajalla tulee olla mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan ja kouluttautua työuransa aikana.

- Edistämme kotien ja koulujen yhteistyötä. Sekä perheen että opettajien roolit ovat tärkeitä kasvatustehtävässä onnistumiseksi.
- Vaalimme ja vahvistamme opettajien pedagogista autonomiaa. Kannustamme luomaan uutta, kokeilemaan ja kehittämään. Kannustamme myös tiiviimpään yhteistyöhön, yhdessä opettamiseen ja yhdessä oppimiseen. Painotamme opettajien uranaikaisen ammatillisen kehittymisen tärkeyttä.

- Teemme työtä sen eteen, että oppilaitoksilla, opettajilla ja opiskelijoilla on mahdollisuus kokeilla ja kehittää omaa oppimisympäristöään. Kaikilla oppilaitosyhteisön jäsenillä on oltava mahdollisuus vaikuttaa heitä itseään koskeviin asioihin.
- Korostamme ihmisten vapautta kehittää itseään omien kiinnostustensa mukaisesti ja rakentaa omat koulutuspolkunsa. Jokaisella oppijalla on oltava vapaus valita itselleen sopivia oppimisympäristöjä ja oppimisen tapoja. Tuemme oppijaa löytämään vahvuutensa ja intohimonsa ja syventymään niiden kehittämiseen riittävän valinnaisuuden ja erikoistumisen kautta.
- Kunnioitamme korkeakoulujen autonomiaa keskeisenä, tieteen vapaudesta nousevana arvona.

Muutosmyönteisyys

Sivistys on kykyä elää muutoksessa ja nähdä muutokset mahdollisuutena parempaan. Avartamalla ajatteluamme ja tavoittelemalla parempia toimintatapoja viemme yhteiskuntaa eteenpäin. Siksi uuteen on suhtauduttava ennakkoluulottomasti ja uteliaasti. On uskallettava kokeilla. Kokeiluista otamme opiksi: pidämme sen, mikä on hyvää ja vaihdamme sen, mikä ei toimi. Rakenteiden uudistaminen ja toimintatapojen tuulettaminen on lähtökohtamme muutostilanteissa.

Koulutusjärjestelmän jatkuva kehittäminen on välttämätöntä, jotta Suomen korkea osaamistaso säilyy myös tulevaisuudessa. Se on menestyksen edellytys myös kansainvälisessä kilpailussa. Koulutusjärjestelmä ei ole koskaan valmis, vaan se elää alati vuorovaikutuksessa muuttuvan maailman kanssa.

Lapsista ja nuorista on kasvatettava kansalaisia, jotka suhtautuvat luottavaisesti tulevaisuuteen, reagoivat muutoksiin positiivisen rakentavasti ja osaavat tietoisesti rakentaa omaa osaamistaan.

- Kannustamme kokeiluihin ja uuden luomiseen. Hyvät käytännöt levitetään kaikkien käyttöön ja kehittämisen esteet puretaan.
- Haluamme ottaa uuden teknologian ennakkoluulottomasti käyttöön ja soveltaa sitä kunkin tarpeiden mukaisesti. Pidämme huolta, että oppimisympäristöt ja oppimateriaalit ovat ajanmukaisia. Hyödynnämme digitalisaatiota pedagogiikassa ja osaamisen mittaamisessa.
- Osallistumme korkeakoulujen kehittämistyöhön rohkaisemalla rakenteiden ja toimintatapojen uudistuksiin, kunkin korkeakoulun omien vahvuuksien korostamiseen ja päällekkäisyyksiä poistavaan työnjakoon eri toimijoiden välillä.
- Pidämme laadun käsitettä esillä sivistyspalveluista puhuttaessa ja kannatamme yhteiskunnassa muutoksia, jotka tähtäävät korkeampaan laatuun.

Uteliaisuus ja tahto oppia jatkuvasti uutta

Sivistyksellä ei ole maksimia eikä osaamisen tarve pysy muuttumattomana. Ei siis riitä, että tarjoamme jokaiselle suomalaiselle mahdollisuuden sivistyä ja kouluttautua. Meidän on

onnistuttava herättämään kaikenikäisissä suomalaisissa halu ja innostus jatkuvaan oppimiseen. Maailmassa, jossa tietoa on saatavilla lähes rajattomasti ja jossa uutta syntyy ja vanhaa katoaa nopeasti, tarvitaan jatkuvaa valmiutta ja kipinää uuden oppimiseen.

Halu ja innostus jatkuvaan oppimiseen taataan ajanmukaisilla oppimis- ja opetusmetodeilla, ammattitaitoisilla ja rohkeilla kasvatuksen ammattilaisilla, monipuolisilla, omien kiinnostuksen kohteiden mukaan valittavilla etenemismahdollisuuksilla sekä ilmapiirillä, joka kannustaa kehittämään itseään. Oppija on aina se, joka asettaa opetuksen tai kasvatuksen lähtötason.

Uteliaisuuden ruokkiminen ja uusien näköalojen avaaminen on koulutuksen tärkeitä tehtäviä. Koulussa jokaisen lapsen on saatava onnistumisen kokemuksia, opittava löytämään omat vahvuutensa ja uskomaan niihin. Ketään ei saa lannistaa, masentaa tai leimata huonoksi. Jokaisessa ihmisessä on omanlaistaan lahjakkuutta, jonka on annettava kukoistaa.

Korkeakoulut ja tiede ovat sivistystä luovia ja ylläpitäviä instituutioita. Tieteen motivaatio on ottaa maailmasta selvää, mutta se voi johtaa myös uusien ratkaisujen ja innovaatioiden kehittämiseen. Yhden uuden tuotteen taustalla voi kuitenkin olla vuosien puurtaminen perustutkimuksen parissa. Korkeakoulujen tärkeimpänä yhteiskunnallisena tehtävänä onkin sivistyneiden, koulutettujen kansalaisten valmistaminen toimimaan eri rooleissa yhteiskunnassa.

- Hyvällä ja yksilöllisellä opinto-ohjauksella autamme oppilaita omien vahvuuksiensa etsimisessä. Ohjaamisen taito on merkittävä osa opettajan tehtävää.
- Edistämme ongelmanratkaisukyvyyn, oppimaan oppimisen, kokonaisuuksien hallinnan sekä ajattelu- ja sosiaalisten taitojen opettamista kouluissa.
- Peruskoulussa painotamme uuden pedagogiikan, uusien oppimisympäristöjen ja digitalisaation hyödyntämistä. Korostamme oppilaslähtöisyyttä ja yhdessä tekemisen toimintakulttuurin vahvistamista.
- Lisäämme työelämäyhteyksiä ja yrittäjämäisyyttä kaikilla koulutusasteilla. Kehitämme työpaikoilla tapahtuvaa oppimista.
- Kannustamme korkeakouluja kasvattamaan vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan kanssa, jotta tieteen tulokset saataisiin yhteiskunnan ja elinkeinoelämän arkikäyttöön.

Avoimen, suvaitsevaisen Suomen puolesta

Sivistykseen kuuluu kyky toimia osana yhteisöä ja osallistua sen rakentamiseen. Sivistyneessä yhteiskunnassa toimitaan tietämättömyydestä, ennakkoluuloista ja itsekkyydestä kumpuavaa syrjintää vastaan, olivatpa kyseessä sitten loukkaavat sanat tai syrjivät teot.

Monikulttuurisuus on yhteiskunnassamme kiistämätön tosiseikka. Näemme sen vahvuutena ja mahdollisuutena kehittää Suomesta entistä avoimempi ja puoleensavetävämpi maa, josta

yhä useampi aktiivinen ihminen voi löytää paikkansa ja tehtävänsä. Annamme uusille tulijoille luottamusta ja vastuuta siinä missä muillekin.

Emme hyväksy syrjintää, rasismia tai vihapuhetta, vaan tuomitsemme ne näkyvästi. Suvaitsevaisuus ei tarkoita suvaitsemattomuuden sallimista. Sivistyneeseen keskusteluun kuuluu aito moniäänisyys, erilaisuudesta kiinnostuminen ja eri mieltä olevien kunnioittaminen. Sivistynyt keskustelu perustuu tosiasioihin, on rakentavaa eikä hajottavaa. Korostamme tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Faktat eivät saa olla arvovaltakysymyksiä. Katkomme huhuilta ja vääriltä väitteiltä siivet.

- Edellytämme nollatoleranssia koulukiusaamiseen ja vaadimme opettajille tehokkaita puuttumisen keinoja.
- Maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden kotoutuminen on hoidettava tehokkaasti niin, että tulijoilla on mahdollisuus tulla nopeasti tasa-arvoiseksi osaksi yhteiskuntaamme. Koulutus on avainasemassa kotoutumisessa.
- Haastamme jokaisen ottamaan vastuuta sovittelevasta keskustelutavasta ja yhteisten ratkaisujen etsimisestä ongelmien korostamisen sijaan. Vahvistamme yhteisöllistä ja osallistavaa koulu- ja oppilaitoskulttuuria sekä harrastustoimintaa.
- Haluamme taata jokaiselle turvallisen mahdollisuuden ilmaista itseään. Pidämme huolta riippumattoman median toimintaedellytyksistä. Edistämme lähde- ja mediakriittistä lukutaitoa kaikenikäisten suomalaisten keskuudessa.

Suomalainen, eurooppalainen, kansainvälinen

Oma kulttuuri ja kulttuuriperintö liittävät meidät osaksi sukupolvien ketjua. Ne haastavat antamaan uusia merkityksiä maailmalle ja rakentamaan uutta. Ne kertovat, mistä tulemme ja keitä olemme - mutta ne eivät yksin ratkaise, mitä meistä voi tai saa tulla. Menneiden sukupolvien työtä ja saavutuksia on osattava arvostaa, sillä nykypäivän hyvinvointimme perustuu kovalle työlle.

Kansallinen ja kulttuurinen identiteettimme on moniulotteinen ja alati muuttuva. Olemme suomalaisia, eurooppalaisia, maailmankansalaisia. Kaikki identiteettimme ovat rikkauksia, eivät rajoitteita: meillä on sekä annettavaa että saatavaa. Sivistykseen kuuluu avoimuus myös kansainvälisesti ja kulttuurisesti. Kulttuurien moninaisuuden ja kulttuurien välisen vuorovaikutuksen kasvu ei uhkaa meidän suomalaista identiteettiämme, kun meillä on vahvat juuret omassa yhteisössämme.

Kansainvälisyys ja eurooppalaisuus ovat arvoja sinänsä. Teknologinen kehitys madaltaa ja hävittää rajoja niin, että koko globaalin yhteisön vuorovaikutus kasvaa. Näemme tämän avaavan hienoja mahdollisuuksia koko ihmiskunnan kannalta.

- Kannatamme kielten opetuksen aloittamista nykyistä varhaisemmin. Korostamme monipuolisen kielitaidon ja laajan kielivalikoiman tärkeyttä. Muistutamme vaihtomahdollisuuksien merkityksestä nuorten kansainvälisten kokemusten tarjoajana ja koulu yhteisöjen rikastajina.

- Toivomme, että lapset ja nuoret kasvatetaan pienestä pitäen osaksi Suomea laajempaa yhteisöä ja ajattelutapaa.
- Olemme mukana suojelemassa suomalaista kulttuuriperintöä ja kehittämässä uusia tapoja, joilla se pysyy kaikille saavutettavana ja kiinnostavana myös tuleville sukupolville. Kannustamme jokaista osallistumaan omalta osaltaan kulttuurimme rakentamiseen ja kulttuuriperintömme vaalimiseen.
- Korostamme kulttuuri-instituutioiden roolia suomalaisen, eurooppalaisen ja kansainvälisen identiteetin rakentamisessa. Jokaisella, etenkin nuorilla, on oltava oikeus ja mahdollisuus käyttää kulttuuri- ja sivistyspalveluja.